

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/61049>

Please be advised that this information was generated on 2020-09-20 and may be subject to change.

DE GROTE CICERO

recensie van: R. Lesaffer, *Cicero, politicus en pleiter in turbulent Rome*, Leuven 2003
(99 p.; ISBN 90 5826 204 9)

tekst gepubliceerd in: *Streven* 71, 2004, 762

Bij belangrijke, antieke auteurs kan er een merkwaardige paradox ontstaan: in studies stort men zich in allerlei details, terwijl goede syntheses en populariserende overzichten schaars zijn, zeker in het Nederlands. Welke geleerde waagt zich nog aan een verantwoord, maar toegankelijk boek over Homerus, Vergilius of Cicero?

Randall Lesaffer (KU Leuven en Universiteit Tilburg) heeft de handschoen opgevat en een korte studie geschreven over Cicero. Afgezien van schoolboeken en vertalingen is er over Cicero in het Nederlands weinig of niets deugdelijks verkrijgbaar. L.'s streven verdient op zichzelf dus al lof. De opzet van het boek is helder: via Cicero's leven en werk krijgen we een overzicht van de woelige geschiedenis van Rome aan het einde van de late Republiek (tot de komst van keizer Augustus), en tevens een globale inleiding op de staatsinstellingen en het procesrecht in Rome. De titel van het boek weerspiegelt deze tweedeling in een politiek-militair en een meer theoretisch gedeelte, waarin Cicero als politicus (p. 13-122) en als pleiter (123-187) centraal staat.

Als inleiding en overzicht voor de genoemde thema's voldoet het boek uitstekend. In hoog tempo, maar met voldoende details, passeren de politieke gebeurtenissen uit de 1e eeuw v.Chr. de revue, terwijl de lezer ook wordt ingewijd in de Romeinse maatschappelijke en juridische context waarbinnen Cicero opereert. Een echte biografie levert het boek intussen niet op: de politicus en pleiter overschaduwen steeds de mens.

Natuurlijk is het boek niet feilloos. L. noemt bij gelegenheid wel Cicero's zwakke kanten (zoals zijn ijdelheid), maar over het algemeen is zijn toon verdedigend. Dit geeft het boek een wat belegen kleur: het gaat hier weer eens over belangrijke, publieke daden van een bewonderenswaardige figuur. Iets meer kritiek op Cicero lijkt beslist mogelijk en misschien zelfs gewenst. Een ander minder sterk punt is dat L. zich in het tweede deel nogal veel ruimte gunt in analyserende parafrazen van drie redevoeringen (Cicero's redes voor Caelius, Rabirius en Milo; p.154-183). Hier dringt zich de vraag op of een geannoteerde complete vertaling, hier of elders, niet zinvoller was geweest.

Maar wie over een man als Cicero schrijft kan het nu eenmaal niet iedereen naar de zin maken. L.'s boek is in elk geval een moedige poging om een leemte in het Nederlandse taalgebied te vullen. De studie is een nuttig overzichtswerk, dat goede diensten zal bewijzen voor iedereen die is geïnteresseerd in Cicero en zijn tijd.